

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย คุณลักษณะของผู้หน้าที่มีผลต่อความเข้มแข็งในการบริหารจัดการโครงการ กองทุนหมู่บ้านในจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัย ได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้หน้าที่มีผลต่อความเข้มแข็งในการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้หน้าที่กับความเข้มแข็งในการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้นำกองทุนหมู่บ้านที่มีชาติพันธุ์ภาษาพูดที่ต่างกัน จะมีคุณลักษณะของผู้ผู้นำแตกต่างกัน
2. คุณลักษณะของผู้หน้าที่แตกต่างกัน จะมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการของหมู่บ้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยคุณลักษณะของผู้หน้าที่มีผลต่อความเข้มแข็งในการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิด ทฤษฎี และการศึกษาทางวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นกรอบและแนวทางในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

บ้านประชากร จากหมู่บ้านในจังหวัดบุรีรัมย์ 21 อำเภอและ 2 กิ่งอำเภอ จำนวน 2,536 ครัวเรือน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ตามชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันด้านภาษาและมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ภาษาพูดไทยโคราช ภาษาพูดลาว ภาษาพูดเขมร ชาติพันธุ์ละ 3 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 9 หมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่าง ใ้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบขั้นต่อน โดยขั้นแรก เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และขั้นที่สอง แบบโควตา (Quota Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างหมู่บ้าน ใช้วิธีสุ่มมา 9 หมู่บ้าน จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญโดยเกณฑ์การคัดเลือกหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง สมแบบเจาะจง สำหรับกลุ่มตัวอย่างบุคคลสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีสุ่มมา 9 หมู่บ้านจากจำนวน 2,316 หมู่บ้าน โดยการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งใช้หลักเกณฑ์การคัดเลือกหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง (ตามรายละเอียดหน้า 39 - 40) แยกตามชาติพันธุ์ ภาษาพูด 3 ภาษา

ขั้นตอนที่ 2 ได้หมู่บ้านตามขั้นตอนที่ 1 แล้ว เลือกกลุ่มตัวอย่างบุคคล โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) ดังต่อไปนี้

กลุ่มผู้นำในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 9 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 9 - 15 รวมทั้งสิ้น 126 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบทดสอบและแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือ แล้วนำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เพื่อหาข้อจำกัด (Discrimination) ของแบบทดสอบและแบบสอบถามรายข้อ โดยทดสอบด้วย t-test ที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อโดยมีค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 2.48 ถึง 8.24 และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 2.10 ถึง 5.99 มีคุณภาพเกณฑ์ที่ต้องการแล้วทั้งหมด จึงนำแบบทดสอบแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบและแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่น .5190 และ .9695 ตามลำดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความร่วมมือพร้อมนำแบบทดสอบและสอบถามไปยังหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 9 แห่ง ในจังหวัดบุรีรัมย์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบ ผู้วิจัยพร้อมกันนำของตนเอง แบบทดสอบและแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 126 ฉบับ ได้รับกลับคืน 126 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows (Statistical Package for the Social Sciences) และใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจง ความถี่ ค่าร้อยละ (Percent) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ปกครองทุนหมู่บ้านแบ่งเป็นคุณลักษณะของผู้มี 3 ด้าน ได้แก่คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และคุณลักษณะทางสังคม วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้มแข็งในการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน 3 ด้าน ได้แก่ด้านเศรษฐกิจ ด้านการบริหารจัดการ และด้านสังคม วัฒนธรรม วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน กับเพศของผู้มี วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ t-test Independent กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

4.5 ข้อมูลเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน กับคุณลักษณะของผู้มีด้านสถานภาพทั่วไป วิเคราะห์การแปรปรวนแบบสองทาง (Two – way ANOVA) กรณีพบว่า ตัวแปรที่เปรียบเทียบกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้วิธี F – test ตามวิธีการของ LSD กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

4.6 ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้านกับคุณลักษณะของผู้มี ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และคุณลักษณะทางสังคม วิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) วิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย คุณลักษณะของผู้มีที่มีผลต่อความเข้มแข็งในการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้รักกองทุนหมู่บ้านและเงินคุณลักษณะของผู้นำ 3 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และคุณลักษณะทางสังคม จำนวนร้อยละแต่ละด้านได้ดังนี้

1.1 คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจของผู้นำ โดยภาพรวมทุกตัวแปรอยู่ในระดับสูง ทั้ง 3 ชาติพันธุ์แบ่งตามภาษาพูด เมื่อพิจารณาในแต่ละตัวแปร พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบโครงสร้างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีคุณลักษณะในระดับสูง ทั้ง 3 ชาติพันธุ์

1.2 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้รักกองทุน ทั้ง 3 ชาติพันธุ์แบ่งตามภาษาพูด โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาคูณลักษณะย่อยของแต่ละด้าน มีดังนี้ มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ชาติพันธุ์ ได้แก่ ความเป็นประชาธิปไตย ความรับผิดชอบ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความเสียสละ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ วิสัยทัศน์

1.3 คุณลักษณะทางสังคมของผู้รักกองทุน ทั้ง 3 ชาติพันธุ์แบ่งตามภาษาพูด โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะย่อยของแต่ละด้าน มีดังนี้ คุณลักษณะที่อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ชาติพันธุ์ ได้แก่ ความเข้าใจอารมณ์และความคิดเห็นใจ ความร่วมมือ และสามารถปรับตัว คุณลักษณะที่มีอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ชาติพันธุ์ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง

2. ผลการวิเคราะห์ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการบริหารจัดการ และด้านสังคม วิถีวัฒนธรรม ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนของชุมชน มีความเข้มแข็งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาถึงความเข้มแข็งเป็นรายด้าน มีดังนี้

2.1 ด้านเศรษฐกิจ มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ชาติพันธุ์ ได้แก่ ความพยายามพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ผลการดำเนินงานในการประกอบอาชีพ การสะสมภูมิปัญญาชาวบ้าน ประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการบริหารจัดการ มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ชาติพันธุ์ ได้แก่ มีระบบการบริหารจัดการที่ดี องค์การมีกิจกรรมต่อเนื่องสามารถตอบสนองต่อชุมชน

2.3 ด้านสังคม วิถีวัฒนธรรม มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ชาติพันธุ์ ได้แก่ ความเอื้อในองค์การชุมชน องค์การมีการสนองตอบต่อปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ การเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับภาคีอื่นๆ

3. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านกับคุณลักษณะผู้นำด้านสถานภาพทั่วไปในตัวแปรด้านเพศของผู้นำ พบว่าความเข้ม

เชิงในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ของชาติพันธุ์เบงกานภาษาพูด ทั้ง 3 ชาติพันธุ์
ระหว่างเพศชายและเพศหญิง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความเข้มแข็งของในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านกับคุณลักษณะของผู้มีตำแหน่งผู้นำด้านสถานภาพทั่วไป เมื่อชาติพันธุ์เบงกานภาษาพูดต่างกัน พบว่า ชาติพันธุ์ภาษาพูดที่ต่างกันมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนของชุมชนไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบที่เป็นตัวแปรย่อยของคุณลักษณะของผู้มีตำแหน่งผู้นำด้านสถานภาพทั่วไป มีดังนี้

4.1 ระดับการศึกษา ที่ต่างกันจะมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 อายุ ที่ต่างกันจะมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.3 ตำแหน่งหมู่บ้านต่างกันจะมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุน ด้านบริหารจัดการ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธี LSD พบว่า ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ตำแหน่งบริหารจัดการ ของผู้ที่มีตำแหน่งกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ กับ ตำแหน่งอื่น ๆ และกรรมการกลุ่มออมทรัพย์กับไม่มีตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 ประสบการณ์ในตำแหน่ง ต่างกันจะมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ด้านการบริหารจัดการ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธี LSD พบว่า ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ด้านการบริหารจัดการ ของผู้ที่ไม่มียุทธศาสตร์ กับผู้ที่มียุทธศาสตร์ 5 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4.5 อาชีพ ที่ต่างกันจะมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุน ด้านการบริหารจัดการ และด้านสังคม วัฒนธรรม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธี LSD พบว่า ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ด้านการบริหารจัดการ ของอาชีพรับราชการ กับอาชีพเกษตรกร และอาชีพรับราชการ กับอาชีพค้าขาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ด้านสังคม วัฒนธรรม ของอาชีพรับราชการ กับอาชีพเกษตรกร และอาชีพรับราชการ กับอาชีพ

รับจ้าง : แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.6 หากได้เฉลี่ยต่อปี ที่ ต่างกันจะมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนกับคุณลักษณะของผู้นำ ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และคุณลักษณะทางสังคม เมื่อพิจารณาเฉพาะตัวแปรอิสระ (คุณลักษณะของผู้นำ) พบว่า คุณลักษณะผู้นำ ในภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กันเลย และมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ เมื่อพิจารณารายละเอียดและตัวแปร พบว่า ความรับผิดชอบ กับความเห็นอกเห็นใจ และ ความมีมนุษยสัมพันธ์ กับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในระดับสูง คือ ความมีมนุษยสัมพันธ์ กับความเสียสละ , ความเสียสละ กับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนตัวแปรอื่น ๆ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ และไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนกับคุณลักษณะของผู้นำ ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และคุณลักษณะทางสังคม พบว่า คุณลักษณะของผู้นำทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุน ได้ร้อยละ 69.7 ในบรรดาคุณลักษณะของผู้นำทั้งหมด 13 ตัว มี 7 ตัวที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งในการบริหารจัดการโดยรวมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ตัวแปรที่ความสัมพันธ์เรียงตามลำดับความสามารถในการอธิบายความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านได้แก่ ความร่วมมือ รับผิดชอบ ความเสียสละ ความเข้าใจอารมณ์และความเห็นอกเห็นใจ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ในระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง ($R = .835$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาคุณลักษณะของผู้นำที่ผลต่อความเข้มแข็งในการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของผู้นำ อันจะเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้านให้เกิดความเข้มแข็ง ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้อภิปรายผลไว้ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้นำด้านความรู้ความเข้าใจ ในภาพรวมทั้ง 3 ชาติพันธุ์อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาแต่ละชาติพันธุ์พบว่า ภาษาพูดไทยโคราช ($\bar{X} = 0.86$) เขมร และลาว คำกัน ($\bar{X} = 0.84$) แสดงให้เห็นว่า ผู้นำกองทุนหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับ วัตถุประสงค์ และหลักการของโครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี โดยทั้ง 3 ชาติพันธุ์ไม่มีความแตกต่างในระดับของคุณลักษณะมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบคณะกรรมการ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ที่ว่ากรรมการกองทุนหมู่บ้านต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับ สมมาตรย์ เติงบุตดา (2543 : 1) ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่ดำเนินนโยบายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ดำเนินนโยบาย ในระดับปานกลางถึงระดับมาก ในระดับมาก มีความรู้ความเข้าใจ ว่าเป็นนโยบายที่เสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งมีความรู้ความเข้าใจว่ากองทุนหมู่บ้านจะกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศ และมีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ไม่จำเป็นต้องเป็นชาติพันธุ์แบ่งตามภาษาพูด จำเป็นต้องเป็นผู้นำที่ทุกคนในหมู่บ้านให้การยอมรับนับถือ มีความรู้ ความสามารถ และมีความเข้าใจในปรัชญาของกองทุนและทำให้เกิดการกลั่นกรองผู้นำตามธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ น้อย สุวีทลัด (2537 : 60) เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำที่ดีในภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน ที่ว่าผู้นำต้องมีความรอบรู้ เฉลียวฉลาด ใจกว้างปฏิภาณดี

ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ก็เป็นเพราะว่า ความรู้ความเข้าใจ เป็นส่วนหนึ่งของคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านซึ่งกำหนดว่าต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการจึงต้องหรือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดีเพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับ พงษ์เบ สุธาจารย์ (2543 : 44-45) ที่กล่าวว่า ผู้นำต้องคุณลักษณะด้านความรู้ โดยมีความรู้เกี่ยวกับองค์การของตน กล่าวคือ ผู้นำที่มีศักยภาพสูงจะต้องมีความรู้และความรอบรู้เกี่ยวกับงานขององค์การ ตลอดจนเทคนิคในการทำงาน ยิ่งไปกว่านั้น การที่มีความรู้ของสิ่งซึ่งในการทำงาน จะทำให้ผู้นำสามารถตัดสินใจและเข้าใจถึงแนวทางของผลการตัดสินใจ ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. คุณลักษณะของผู้นำด้านบุคลิกภาพ ในแต่ละด้านและในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ชาติพันธุ์ เมื่อพิจารณาค่าเป็นรายด้าน พบว่า ความเป็นประชาธิปไตย ความรับผิดชอบ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความเสียสละ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และวิสัยทัศน์ มีคุณลักษณะในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากคุณลักษณะของผู้นำ ทั้งทางด้าน มีส่วนสำคัญสำหรับผู้นำในการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน เพราะผู้นำที่ได้รับการคัดเลือกจากเวทีประชาคมให้มาทำหน้าที่กรรมการกองทุนหมู่บ้าน ต้องมีลักษณะที่เด่นเป็นพิเศษในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันเพ็ญ อภิเจษพันธ์ (2538 : 28) คุณลักษณะผู้นำด้านบุคลิกภาพมีอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา วิฑูรย์ (2543 : 49) ซึ่งทำการวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพของสตรีในการดำเนินงานธุรกิจชุมชน กลุ่มสตรีทอผ้าไหม เกี่ยวกับกรดำเนินการประมวลผลพบว่า พบว่า ภาควิชาการดำเนินงานจะมีคณะกรรมการบริหารกลุ่ม ตัวจักรสำคัญซึ่งมีความเข้มแข็ง อดทน เชื่อมั่น มีควมรับผิดชอบสูง ซึ่งจะทำงานกลุ่มเจริญก้าวหน้า ผลการศึกษานี้ เมื่อพิจารณาค่าเป็นรายด้าน ผลปรากฏดังนี้

ความเป็นประชาธิปไตย คุณลักษณะผู้เฝ้าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน ต้องใช้หลักประชาธิปไตยเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการ เริ่มตั้งแต่ การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนซึ่งจัดทำเป็นเวทีประชาคม การจัดทำระเบียบการบริหารกองทุน การพิจารณาผลการปฏิบัติงานของสมาชิก ประกอบกับคุณสมบัติข้อหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ข้อ 17(8) หมวด 5 จะเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กำหนดไว้คือต้องไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง สະที่คณะกรรมการของนโยบายกองทุนที่จะให้มีการดำเนินการโครงการกองทุนหมู่บ้านด้วยหลักประชาธิปไตย สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544 : 2) และวิภา กัญฉวีบุษย์ (2540 : 27) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตย เป็นวิถีชีวิตของบุคคลในสังคม มีการตัดสินใจจากการอภิปรายร่วมกัน รู้จักใช้สิทธิประโยชน์ประนีประนอม ประกอบกับมีความอดทนในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เคารพซึ่งกันและกันยกย่องสมยอมภาค ซึ่งสอดคล้องกับจริยธรรมอันดีนอกจากนี้ ประมุขสุวรรณโก (2522 : 37-38) ได้บ่งชี้ถึงคุณลักษณะของผู้เฝ้าชุมชนที่เป็นไปแนวทางการศึกษาค้นคว้าและการเคารพและยอมรับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน มีความสามัคคี ร่วมมือช่วยเหลือแบ่งปันและแบ่งงานในลักษณะการประสานงาน มีความสุขุมรอบคอบ ยอมรับและเคารพความคิดเห็น ซึ่งกวี วงศ์พูน (2542 : 24) ให้แนวคิดว่า ผู้เฝ้าที่มีความเป็นประชาธิปไตย ในการปฏิบัติงาน มักจะเป็นทำนองที่ว่า สิ่งต่าง ๆ เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับทุกคน ดังนั้น การแก้ปัญหาต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องที่จะให้อีกฝ่ายทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมพิจารณา ซึ่งอาจจะกระทำโดยการประชุมหรือจัดตั้งคณะกรรมการ ผู้เฝ้าจะพยายามส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นและมีโอกาสตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ความรับผิดชอบ มีคุณลักษณะผู้นำอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สืบเนื่องจากการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับเงินและชุมชน คณะกรรมการจึงต้องมีความรับผิดชอบสูง เพราะเป็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับตัวเงินเกี่ยวกับคน โอกาสที่จะเกิดความเสียหายย่อมมีได้เสมอ คณะกรรมการหมู่บ้านจะต้องเป็นพิจารณาอนุมัติเงินกู้ ติดตามตรวจสอบสมาชิกผู้ไปตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ การชำระติดตามหนี้ให้สมาชิกผู้กู้และต้องประเมินผลการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบความโปร่งใสได้ จากการผลศึกษาพบว่า คณะกรรมการมีความรับผิดชอบงานในหน้าที่ กล่าวคือรับผิดชอบ เมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน และจะยอมรับผลที่ตามมาจากการที่ได้กระทำไป ไม่ว่าจะผลดีหรือผลเสีย ซึ่งสอดคล้องกับน้อย สุบิ่งคลัด (2537 : 54) เรื่องการก่อสร้างวัดซึ่งการทำงานยอมมีโอกาที่จะเกิดข้อผิดพลาดได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของตนหรือของลูกน้อง ผู้นำที่กล่าวมารับผิดชอบ แสดงถึงความกล้าหาญที่มิกลัวแต่ด้วยของผู้นำ ลูกน้องยอมฟังพอใจที่ทำงานกับผู้นำเช่นนี้

ความมีมนุษยสัมพันธ์ คุณลักษณะของผู้เฝ้าในข้อนี้มีอยู่ในระดับมาก สืบเนื่องมาจาก คณะกรรมการมักเห็นกันเองกับผู้อื่นเสมอ สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นกับผู้อื่น สามารถที่

จะอธิบายเรื่องที่ไม่เห็นด้วยได้และสามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลได้ทุกฐานะ ผู้นำ มีความสัมพันธ์กับบุคคลหลายระดับ เพื่อประสานความทรงมมืออยู่เสมอ ที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นไปตามแนวทางเดียวกับ วิชิต ทองนุ้ย (2538 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์พฤติกรรมการบริหารและผลงาน ของผู้บริหารดีเด่นโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า การบริหารและการแก้ปัญหาของผู้บริหารดีเด่นนั้น การใช้มนุษยสัมพันธ์ มีกระบวนการที่เป็นระบบ ยึดหลักประชาธิปไตยและมุ่งผลงานสามลำดับ จะเห็นได้ว่าการที่ผู้นำจะประสบความสำเร็จในการจัดการเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น ความมีมนุษยสัมพันธ์จึงปัจจัยหลักปัจจัยหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ เบ็ทตีคัตตี นาคประสิทธิ์ (2530 : 125) กล่าวถึงความมีมนุษยสัมพันธ์ว่า ผู้นำที่ทำงานในชุมชนโดยทั่วไป จะทำงานสำเร็จลงสู่ไปด้วยดีนั้นก็เพราะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย ดังนั้นจึงเป็นอย่างไรก็ต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลทุกฝ่ายทุกระดับ การที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแล้ว จะต้องเรียนรู้ธรรมชาติและความต้องการของมนุษย์ จะต้องทำตนให้มีเสน่ห์เป็นที่นิยมชมชอบ โดยยึดอยู่บนความจริงใจ สุจริต และเสียตรงเป็นชีวิต รวมทั้งมีอารมณ์ที่แจ่มใส เมื่อผู้นำเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแล้ว ความรักใคร่เมตตา ความร่วมมือ ร่วมใจ จากบุคคลอื่นก็ตามมา ความสำเร็จย่อมเกิดขึ้นแก่ทั้งตนเอง

ความเสียสละ มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการดำเนินงานตามโครงการกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำต้องมีความเสียสละทั้งประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เสียสละเวลา ทูทรัพย์ส่วนตัว ไม่เห็นแก่ตัวเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เพราะงานในชุมชนจะเกิดความสำเร็จขึ้นต้องได้รับความทุ่มเทจากผู้นำ โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว ความไม่เห็นแก่ตัว หรือจะจัดเสียซึ่งความสุขหรือประโยชน์แห่งตน โดยที่คนอื่นกลับเสียผลประโยชน์ คนที่ไม่เห็นแก่ตัวนั้นยอมเป็นที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา และไม่ทำลายผู้อื่น ในเรื่อง วิชิต ทองนุ้ย (2543 : 106) ให้แนวคิดว่า คณะกรรมการที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งทำให้สมาชิกเกิดความไว้วางใจเป็นอย่างดี รวมทั้งสมาชิกก็ให้ความร่วมมือกลุ่มด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับ จิรพรรณ กายูจนฉัตร (2528 : 132) ที่กล่าวถึงคุณสมบัติของความเป็นผู้นำ ด้านความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ช่วยเหลืองานเป็นถึงเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ทำให้เกิดความเชื่อถือยกย่องมาซึ่งความสำเร็จในงาน

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก จากผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ใช้สติปัญญาได้ตรงรองและออกคำที่กลุ่มใช้ในการประกอบการตัดสินใจ มีแผนงานหรือโครงการที่เกี่ยวกับงานที่ตนในชุมชน มีการกำหนดเป้าหมายและติดตามตรวจสอบ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานมีการตัดสินใจและทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างโอกาสที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนความสามารถในการค้นหาปัญหาและความสามารถในการแก้ปัญหาก็ด้วย ซึ่งสอดคล้อง แนวคิดของ ทวี วงศ์พุ่ม (2542 : 5) ที่ว่าผู้นำ

เราต้องเป็นบุคคลที่ไม่หยุดนิ่ง ต้องหมั่นคิด และแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ มาพัฒนาในการพัฒนางานอยู่
เสมอ ผู้นำต้องมองการณ์ไกล ติดตามสภาพสังคมและทันเหตุการณ์ใหม่เสมอ ๆ และยังคงอด
คล้องกับแนวคิดของ อารี เพชรสุด (2530 : 118) ที่ว่าผู้นำต้องไม่พึงพอใจในสภาพที่เป็นอยู่
จะต้องพยายามทำ "ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นเสมอ" มีความเข้าใจอย่างดีในเรื่องธรรมชาติ แรงจูงใจของ
มนุษย์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ภุณ วัชรธรรม (2533 : 178) ผู้นำต้องทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดย
ไม่ต้องมีคำสั่ง พร้อมกับสามารถแสดงข้อคิดเห็น เพื่อแก้ไขสิ่งนั้นให้ดีขึ้นเจริญขึ้นได้ การจะ
ริเริ่มทำอะไรขึ้นมาต้อง "คิดก่อนทำ" เสมอเพราะจะทำให้มีเหตุผลในการที่งานมากขึ้น

วิสัยทัศน์ มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการหมู่บ้าน
มีแนวทางใหม่ ๆ ในการปรับปรุงการดำเนินงาน มีความตื่นตัวต่อความเคลื่อนไหวปรากฏการณ์
ใหม่ทางสังคม มีการวางแผน การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและมีการตั้งเป้าหมายความสำเร็จไว้ล่วงหน้า
ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้นำต้องกำหนดอนาคตของชุมชนคนกลางเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านการปรับ
เปลี่ยน การใช้ประโยชน์จากจากบุคลากรให้เกิดคุณแห่งสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะการดำเนิน
งานในกองทุนหมู่บ้าน จะต้องคาดเดาได้อนาคตของสมาชิกหรือของชุมชน ในภายภาคหน้าจะมี
แนวทางไปในทิศทางใด สมาชิกสามารถที่จะนำเงินที่ได้ไปตั้งเงินตามโครงการที่ตนเองสนใจเสนอมา
ได้จริงหรือไม่ หรือสามารถที่รู้ได้ชุมชนจะมีแนวทางในการประกอบอาชีพอะไร หรือจะมีทิศ
ทางการทำมาหากินอย่างไร ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้นำจะต้องกำหนดเป้าหมาย ทิศทางความเป็นไป
ของชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สังคม วัชรธรรม ซึ่ง พิมพ์โอ โสภานุรักษ์ธรรม (2542 : 75) ได้
ให้แนวคิดเกี่ยวกับวิสัยทัศน์กับคุณลักษณะผู้นำไว้ดังนี้ ผู้นำมีความคิดริเริ่มใหม่ ๆ และแก้ไขข้อ
รอบข้างมาพิจารณาแล้วจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ ประเมินสถานการณ์ให้เป็นระบบเพื่อ
ประกอบการตัดสินใจ มีเหตุผล สามารถที่จะทำให้เกิดเป็นรูปธรรมได้

3 คุณลักษณะทางสังคมของผู้นำในแต่ละด้านและในภาพรวมมีคุณลักษณะอยู่ใน
ระดับมากในทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านความร่วมมือ มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาพบว่า
คณะกรรมการสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าจะไม่ค่อยสะดวกนัก ถึง
แม้การทำงานเป็นทีมอาจจะทำให้งานล่าช้าไปบ้าง แต่ก็จะได้รับความคิดเห็นจากผู้อื่นด้วย ที่
เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้นำที่บริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้านต้องทำงานในรูปของ
คณะกรรมการ ซึ่งมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบต่าง ๆ กันออกไป แต่ทั้งนี้ก็ต้องอาศัยความ
ร่วมมือกันในการบริหารจัดการ มีกลไกในกระบวนการทำงาน ประกอบด้วยโครงการกองทุน
หมู่บ้านจะต้องอาศัยความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ เช่น คณะอนุกรรมการส่งเสริมและติดตามการ
ดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับจังหวัดอำเภอ ผู้แทนกลุ่มองค์กรศึกษาชุมชน ประชาชน
ชาวบ้านพัฒนาชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งคณะกรรมการนอกจากจะมีหน้าที่ในการบริหารจัดการ
กองทุนหมู่บ้านแล้ว ยังต้องบริหารกองทุนให้สอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่น ๆ ที่อยู่ใน
หมู่บ้าน สิ่งเหล่านี้ทำให้มีความจำเป็นที่ผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะผู้นำในบริบทของความร่วมมือ

ความเข้าใจอารมณ์และความเห็นอกเห็นใจ มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาค้นพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มักที่จะช่วยเหลือความทุกข์ร้อนของผู้อื่น ไม่ทำสิ่งใดที่เป็นความเดือดร้อนต่อผู้อื่น เข้าอกเข้าใจมีความเมตตาต่อประชาชนในชุมชน ไม่เอาரிเดอเปรียบผู้ด้อยโอกาส ให้ความเหมาะสมแก่ทุกคน ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานตามโครงการกองทุนหมู่บ้าน เป็นการทำงานในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง โดยอาศัยความเข้าใจ ความเอื้ออาทร ความสามัคคี เกื้อกูลผู้ด้อยโอกาส ตามปรัชญาของโครงการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องคุณลักษณะของผู้ผู้นำ ตามแนวคิด ของโบ สุตชาติ (2543 : 40) ผู้นำต้องสร้างอิทธิพลเห็นผู้ถิ่นโดยต้องทำความเข้าใจความรู้สึกนึกคิด (ทัศนคติ ความสนใจ และอารมณ์) ของสมาชิกกลุ่ม โดยศึกษาและสังเกตเฝ้าระวังละเอียดว่าสมาชิกกลุ่มเป็นใคร มีความต้องการอย่างไร เพื่อหาวิธีการสื่อสารที่ดี และสร้างอิทธิพลเห็นอกเห็นใจเหล่านั้นได้ ทักษะด้านนี้จะช่วยป้องกันปัญหาความขัดแย้งและความล้มเหลวของผู้ผู้นำ ผลผลัดจนช่วยในการตัดสินใจและเจรจาต่อรองในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้บรรลุผล ในการทำงานในกองทุนหมู่บ้านผู้นำต้องตระหนักถึงศักยภาพของสมาชิก จุดเด่น จุดด้อยของแต่ละบุคคลและสามารถที่จะนำจุดเด่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และลดจุดด้อยลงด้วยระยะเวลาเดียวกัน วิธีที่จะสามารถเข้าใจสมาชิกได้และให้สมาชิกได้รับรู้ตนเองด้วยก็คือการใช้ระบบข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและคุณสมบัตินั้นของแต่ละบุคคล

ความสามารถปรับตัว มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เพราะคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทุกสถานการณ์ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นได้ เปิดเผยรู้จักควบคุมความรับผิดชอบ สามารถรอคอยผลสำเร็จได้ สามารถที่ยอมรับกฎเกณฑ์หรือระเบียบของสังคมได้ แสดงให้เห็นว่า ผู้นำกองทุนหมู่บ้านต้องเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ให้เข้ากับสถานการณ์ยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อความสำเร็จในการบริหารจัดการ ซึ่งต้องดำเนินการในลักษณะร่วมมือกันเฝ้าอาหารซึ่งกันและกัน เป็นความสามารถที่จะปรับภารกิจ และความต้องการของทีมงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งต้องมีลักษณะที่ยืดหยุ่นได้ ตลอดจนสามารถปรับเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง

ความเชื่อมั่นในตนเอง มีคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาค้นพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังกล้า ๆ กลัว ๆ เมื่อต้องแสดงความคิดเห็นของตนท่ามกลางคนเป็นจำนวนมาก หรือตกอยู่ในสถานการณ์ที่มีบีบคั้นก็มักจะทำอะไรไม่ค่อยถูก ที่เป็นเช่นนี้อาจแสดงได้ว่า ผู้นำซึ่งเป็นชาวบ้านมักวิตกกังวลกับวัฒนธรรมของคนไทย คือมักเป็นคนที่เกรงใจ เกรงว่าความคิดของตนเองจะผิดไปจากความคิดของผู้อื่น การแสดงออกจึงเป็นไปได้น้อย บางครั้งหากทำอะไร หรือคิดอะไรก็เกรงว่าจะไปกระทบกระเทือนจิตใจผู้อื่น บางคนยังข้ามความสามารถของตนเอง มองเห็นว่าตนเองหรือว่าไม่มีใครมีความสามารถที่จะทำงานให้สำเร็จเช่นคนอื่นได้ เป็นการแสดงพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ในลักษณะที่ความ

สงบและเป็นผู้นำที่ดีแม้จะอยู่ใต้ภาวะแรงกดดันหรือภาวะวิกฤต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้นำจะต้องมีความเชื่อมั่นตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งสังเกตได้จากคำพูดที่จริงใจ การรักษาอาการปรีชาที่ดี และแสดงท่าทางที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งก็แสดงถึงความเชื่อมั่นในตนเองด้วย

4. ผลการศึกษาค้นคว้าแตกต่างกันระหว่างความเข้มแข็งของงานการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านกับคุณลักษณะของผู้นำด้านสมรรถภาพทั่วไป เมื่อชาติพันธุ์แบ่งตามภาษาพูดต่างกัน พบว่า ชาติพันธุ์ภาษาพูดที่ต่างกันมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนของชุมชนไม่แตกต่างกัน ทั้งๆที่เนื่องจากทุกชาติพันธุ์ที่อยู่ในเขตพื้นที่เดียวกันมักจะมีกระบวนการผสมผสานและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลาสืบเนื่องยาวนาน มีระบอบการปกครองภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับเดียวกัน มีระบอบการปกครองที่มีพระมหากษัตริย์ และศาสนาเดียวกัน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวด้านจิตใจและความศรัทธา อีกทั้งยังมีกฎหมายคุ้มครองให้มีความเสมอภาคกันทุกกลุ่มชน ดังเช่นที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 46 56 78 และ 79 ได้รับรองและให้ความสำคัญต่อสิทธิในการพัฒนาและสิทธิในวัฒนธรรมประเพณี รัฐจะต้องยอมรับว่าความเป็นชุมชน มีสถานะที่รัฐให้การยอมรับ และในการพัฒนาชุมชนที่รัฐเป็นผู้ดำเนินการ จะต้องต้องมีผู้แทนของชุมชนเข้ามามีส่วนรวมในกระบวนการในการวางแผนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วยในทุก ๆ ด้าน สำหรับสิทธิในวัฒนธรรมประเพณี รัฐจะต้องส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เกิดการถ่ายทอดและส่งต่อทางภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ภาษา อารยธรรมประเพณี เพื่อที่จะให้สามารถรักษาเผ่าพันธุ์ ชาติพันธุ์เอาไว้ได้ โดยผ่านระบบการศึกษา และการปฏิบัติพิธีกรรมทั้งหลาย ซึ่งต้องไม่ถูกแทรกแซง จะเห็นได้ว่า คนทุกชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่รัฐประกาศยอมรับสิทธิในวัฒนธรรมประเพณีของตนก็จะเสมอภาคกันและสามารถถ่ายทอดต่อไปยังรุ่นลูกหลานได้ วัฒนธรรมประเพณีของชนชาติพันธุ์ต่าง ๆ จึงไม่ถูกแทรกแซง ทำให้ผู้ร่วมกันอย่างสงบสุขเกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันด้วยความรักและการผสมผสานกลมกลืนกันทางด้านวัฒนธรรมอยู่ตลอดเวลา ตลอดจนระบบเครือญาติที่เชื่อมโยง ชาติพันธุ์ต่าง ๆ เข้าหากัน จึงทำให้การดำรงชีวิตไปในวิถีทางเดียวกัน ยอมรับช่วยปฏิบัติร่วมกัน ทำให้วิธีการดำเนินการในการปฏิบัติกิจกรรมในสังคมและในชุมชนส่วนใหญ่ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไทเลอร์ (1931 : รวมบทความทางวิชาการออสตรัลี) ซึ่งกล่าวว่า ระบบเครือญาติเป็นเสมือนการให้ตัวแบบ (Model) หรือแบบที่ของพฤติกรรมมนุษย์ ในชุมชนหนึ่ง ๆ หรือระหว่าหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างไร จึงสามารถกล่าวได้ว่า ระบบเครือญาติเป็นพื้นฐานทางพฤติกรรมของคนในชุมชนและในขณะเดียวกันวัฒนธรรมของชนชาติพันธุ์ก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของชนชาติพันธุ์นั้นเช่นกัน ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีการสืบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมมาอย่างยาวนาน มีพื้นที่ติดต่อกัน การคมนาคมสะดวก มีการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เกิดการผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรม ยอมรับและปฏิบัติร่วมกันได้ ตลอดจนคนในชนบทส่วนใหญ่จะอยู่ในระบบเครือญาติ และแม้จะมีภาษาพูดที่แตกต่างกันก็ถือว่าเป็นวัฒนธรรม

ลักษณะที่แตกต่างออกจากวัฒนธรรมมาใหญ่เท่านี้ ดังนั้น พฤติกรรมของคนในชุมชนส่วนใหญ่จะไม่ได้แตกต่างกัน แนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมในสังคมจึงไม่แตกต่างกัน ดังเช่น แนวทางในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยทำการวิจัยเฉพาะ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์เท่านั้น ซึ่งอาจแตกต่างกับพื้นที่อื่นที่มีปัจจัยเดียวกัน เมื่อพิจารณาองค์ประกอบที่เป็นตัวแปรย่อยของชุดลักษณะของผู้นำด้านสถานภาพทั่วไป มีดังนี้

เพศของผู้นำ พบว่าความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ของชาติระหว่างเพศชายและเพศหญิง มีไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคมวัฒนธรรม เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยของแต่ละด้าน พบว่า ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของเพศชาย และเพศหญิง มีความใกล้เคียงกันไม่มีความแตกต่างกันทั้ง 3 ด้านที่นำขึ้น ทั้งนี้สาเหตุเนื่องจาก เพศชายและเพศหญิงมีความสามารถที่จะเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการกองทุนอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ที่เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจาก การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านนั้นคณะกรรมการกองทุนมีหน้าที่ไม่เป็นการเฉพาะตัวที่เพศชาย หรือเพศหญิงเท่านั้นจะกระทำได้ ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 5 ข้อ 18 ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน บางเรื่อง เพศหญิงอาจสามารถทำได้ดีกว่าเพศชาย เช่นในเรื่องของการจัดทำบัญชี การจัดสรรดอกเบี้ย เป็นต้น แม้แต่ในกฎหมายก็มีได้บัญญัติให้เพศเป็นเครื่องหมายกันในกรกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อย่างเช่น มาตรา 30 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 "ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน"

อายุ ของคณะกรรมการ พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงอายุที่หลากหลาย ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 30-50 ปี คนในช่วงอายุนี้มีกำลังแรงกายเต็มที่ เพราะอยู่ในช่วงคนทำงาน ช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป คนช่วงนี้ผ่านสิ่งต่าง ๆ มากมาย สามารถใช้ประสบการณ์ที่ตนเองเคยมา เป็นแนวทางในการทำงานได้เป็นอย่างดี คนแต่ละช่วงอายุล้วนมีส่วนในการที่เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็ง แยกต่างกันอย่างเด่นชัด ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคม วัฒนธรรม

ระดับการศึกษา พบว่าความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านกับระดับการศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านไม่มีความสลับซับซ้อนการบริหารงานคณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ หลักการและปรัชญาของโครงการ ซึ่งเหมือนกับบริหารงานของกองทุนทางสังคมทั่วไป ยกเว้นแตกต่างจากกองทุนทางสังคมอื่นตรงที่ได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากรัฐบาล กองทุนหรือองค์กรที่มีอยู่ในหมู่บ้านก่อนหน้าที่กองทุนหมู่บ้านจะเข้ามาเช่น กองทุนโครงการ ก.ช.ค.จ. กลุ่มกอมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กลุ่มบ้านดี หรือบางคนมีหน้าที่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการ

องค์กรอื่น ๆ ในหมู่บ้าน ระดับการศึกษาอาจไม่ความจำเป็นมากนัก คณะกรรมการสวนใหญ่มีความรู้เพียงระดับประถมศึกษา สามารถอ่านออกเขียนได้ ก็สามารถที่จะเข้าใจในหลักการบริหารจัดการ ประกอบส่วนหนึ่งของทุนหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการจากหน่วยงานของภาครัฐ เช่น คณะอนุกรรมการติดตามระดับจังหวัดอำเภอ วัตถุประสงค์ของทุนหมู่บ้าน เช่น หมู่บ้านแก่งไคร้ หมู่ที่ 14 ต.หนองแวง อ.บ้านใหม่ไชยพจน์ จ.บุรีรัมย์ ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ (สรุปผลการดำเนินงานของทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ประจำปี 2545. 2545 : 42-43) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษามัธยมศึกษาบังคับ และยังมีโอกาสได้ศึกษานอกระบบ คณะกรรมการมีประสบการณ์และเข้าใจในนโยบาย บทบาทและภารกิจ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเจ้าหน้าที่อาวุโส

ตำแหน่งในหมู่บ้าน พบว่าตำแหน่งในหมู่บ้านอาจกันจะมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายตำบลพบว่า ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ด้านการบริหารจัดการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาตำแหน่งในแต่ละตำแหน่งพบว่า ตำแหน่งในหมู่บ้านที่เป็นกรรมการกลุ่มเกษตรกรมีมากกว่า ผู้ที่ไม่มีตำแหน่ง และผู้มีตำแหน่งอื่น ๆ ส่วนที่เหลือไม่มีความแตกต่าง ทั้งนี้เนื่องจากส่วนใหญ่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีตำแหน่งที่ลักษณะในการทำงานหรือหลักการในการบริหารที่ใกล้เคียง การทำงานที่ยึดความสำคัญของชุมชนเป็นหลัก ตัวอย่างเช่น การดำเนินงานของ โรงเรียนชุมชนเพื่อการผลิตบ้านส้ม หมู่ที่ 7 ต.มะเหือง อ.พุทไธสง จ.บุรีรัมย์ เดิมทีคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการและคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรของหมู่บ้าน ซึ่งจัดให้มีการฝากเงินกันทุกเดือนเรียกว่า การส่งเงินลัจจะ และได้มีการตกลงว่าจะซื้อโรงสี โรงรอก 25,000 บาท โดยระดมหุ้น คนละ 600 บาท เกิดเป็นกลุ่มโรงสีข้าวขึ้นประกอบด้วยช่วงปี 2544 รัฐบาลได้จัดให้มีกองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้าน 1 ล้านบาท จึงได้มีการนำเงินมาพัฒนาโรงสีให้มีสภาพดีขึ้น ความสำเร็จชาวบ้านสามารถข้าวเปลือกในราคาสูงข้าว ผลผลิตจากโรงสีมีพอค้ามารับซื้อ ทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น (สรุปผลการดำเนินงานของทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ประจำปี 2545. 2545 : 44-45) จะเห็นได้ว่าตำแหน่งในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นผู้นำที่เป็นทางการเช่น ตำบล ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ จะมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการในกลุ่ม หรือกองทุนอื่นอยู่แล้วและยังมาเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน อีกซึ่งจะเกี่ยวข้องกัน ดังนั้นเรื่องกองทุนหมู่บ้าน จึงไม่ใช่เรื่องที่เพิ่งเกิดขึ้น แต่มาที่หลังกองทุนหรือกลุ่มองค์กรอื่น ๆ ในหมู่บ้านด้วยซ้ำ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ก็จะเกิดจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขึ้นมาจาก การเป็นกรรมการกลุ่มหรือองค์กรอื่น ๆ ที่มีอยู่เดิมในหมู่บ้าน ที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกในชุมชนนั่นเอง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าตำแหน่งที่ลักษณะ หลักการทำงานคล้ายกันจะไม่มี ความแตกต่างกันในเรื่องความเข้มแข็ง ส่วนที่แตกต่างกันคือ ผู้ไม่มีตำแหน่งในหมู่บ้าน และผู้มีตำแหน่งอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กำหนดในแบบสอบถาม เช่น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ อสม. เจ้าหน้าที่ศูนย์สวัสดิ์

เป็นต้น ซึ่งลักษณะหน้าที่จะแตกต่างกันออกไป

ประสบการณ์ในตำแหน่ง จากการศึกษาพบว่า ประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน จะมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ด้านการบริหารจัดการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาเจาะลึกของแต่ละกลุ่มพบว่าผู้ที่มีการประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป มีมากกว่าผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ ส่วนผู้ที่ประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป ไม่แตกต่างกัน ผู้ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี จากการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ด้านการบริหารจัดการ มีความจำเป็นจะต้องใช้ประสบการณ์ของคณะกรรมการในการบริหารจัดการ ผู้ที่ประสบการณ์สามารถจะดำเนินกิจกรรมได้โดยสะดวกขึ้น เช่นเดียวกับผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ในหมู่บ้านที่หน้าที่เกี่ยวกับองค์การทางการเงิน เพราะสามารถที่เข้าไปบทบาทหน้าที่ของตนจากงานที่มีลักษณะคล้ายกัน หรืองานที่ตนเองเคยผ่านแล้ว ได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีประสบการณ์และไม่เคยมีหน้าที่ใด ๆ หนึ่งที่สำคัญ ประการหนึ่งของโครงการกองทุนหมู่บ้านคือ การคัดเลือกคณะกรรมการที่มีประสบการณ์ในด้านการบริหารจัดการ ซึ่งกำหนดไว้ในแบบ ขึ้นทะเบียนและการประชุมความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และยังสอดส่องกำกับตำแหน่งในหมู่บ้าน ซึ่งผู้ที่ไม่มีความรู้ในหมู่บ้าน ก็คือผู้ที่ไม่มีความรู้ในด้านการบริหารจัดการองค์การทางการเงิน แม้ภายหลังคัดเลือกมาจากการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านอื่น ๆ เช่น เป็นคนที่มีความรู้กับผลิตภัณฑ์ หรือเป็นโค้ชช่วยเหลือจนรวมเป็นอย่างดี จึงทำให้ได้รับการคัดเลือกเข้ามา

อาชีพ จากการศึกษาพบว่า อาชีพที่ต่างกันจะมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุน ด้านการบริหารจัดการ และด้านสังคม วัฒนธรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาเจาะลึกของกลุ่มอาชีพพบว่า ดังนี้

ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ด้านการบริหารจัดการ คณะเสียของอาชีพรับราชการ มีมากกว่าอาชีพค้าขาย และอาชีพรับราชการ มีมากกว่าอาชีพรับจ้าง ส่วนอาชีพรับราชการกับอาชีพเกษตรกร มีความไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจแสดงให้เห็นว่า อาชีพรับราชการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการได้ดีกว่า อาจเนื่องจากได้ทำงานอยู่ในส่วนของรัฐ อาจรับข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงเทคโนโลยีในระบบราชการย่อมมีโอกาสมากกว่า การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หรือการขอรับข้อมูลจากสมาชิกอาจจะชัดเจนกว่า รวมไปถึงการให้คำปรึกษาแก่สมาชิกเป็นได้ง่ายกว่า ในเรื่องของมาตรฐานการทำงานให้สะดวกเป็นระบบ ความถูกต้อง สามารถตอบสนองของชุมชนได้มากกว่า

ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ด้านสังคม วัฒนธรรม พบว่าค่าเฉลี่ยเกษตรกร มีมากกว่า อาชีพรับราชการ และอาชีพรับจ้าง มีมากกว่าอาชีพรับราชการ ที่

เป็นเช่นอาจเป็นเพราะความเป็นองค์กรชุมชนของผู้ที่อาชีพเกษตรกร และทำจ้าง เป็นไปอย่าง
 มีประสิทธิภาพมากกว่า หากจะสัมพันธ์ในกลุ่มอาชีพแล้วคิดว่า ประกอบอาชีพเกษตรกร รับจ้าง
 เป็นอาชีพที่เกิดจากท้องถิ่น และนั่นความตระหนักในคุณค่าของท้องถิ่น ความสำนึกรักท้องถิ่น
 การอยู่ร่วมกันมาในท้องถิ่น ทำให้เกิดการยอมรับในกฎระเบียบและกติการ่วมกัน รู้ถึงบทบาท
 หน้าที่ ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของคนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับประเพณี สังคม
 วัฒนธรรม

รายได้เฉลี่ยต่อปี ที่ต่างกันจะมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุน ไม่
 แตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า รายได้ของคณะกรรมการกองทุนไม่ว่าอยู่ในระดับใด ก็ไม่ได้
 เป็นกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อบริหารจัดการกองทุน
 หมู่บ้านไปเสียว่าจะต้องมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่จ่ำรวย จึงทำให้เกิดความเข้มแข็งในการ
 บริหารจัดการ ทูที่เป็นคุณทรัพย์ส่วนตัวของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ไม่มีส่วนเกี่ยวกับ
 เงินกองทุนหมู่บ้าน ส่วนที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการคือ ทูทางสังคม ได้แก่ความรัก ความ
 สามัคคี ภูมิปัญญา ทรัพยากร ฯลฯ กับทุนทางเศรษฐกิจ เพื่อก่อให้เกิดทั้ง คุณค่าและมูลค่า
 ขึ้นในชุมชนเกิดการแบ่งปันเชื้ออาหาร เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ (สำนักงานกองทุนเพื่อ
 สังคม. 2546 : 1) ดังนั้นผู้นำที่มีรายได้ต่ำๆ ก็ไม่ได้หมายความว่าไม่สามารถที่บริหารจัดการ
 กองทุนให้เข้มแข็งได้

5. ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนกับคุณลักษณะของผู้เ้า ได้แก่
 คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และคุณลักษณะทางสังคม พบ
 ว่า คุณลักษณะของผู้เ้าทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของความเข้มแข็งในการบริหาร
 จัดการกองทุน ได้ร้อยละ 69.7 ในบรรดาคุณลักษณะของผู้เ้าทั้งหมด 13 ตัว มี 7 ตัวที่มีอิทธิพล
 ต่อความเข้มแข็งในการบริหารจัดการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ตัวแปรที่ความสัมพันธ์กัน
 เรียงลำดับได้แก่ ความร่วมมือ จิตสำนึก ความเสียสละ ความเข้าใจอารมณ์และความเห็นอก
 เห็นใจ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเห็นแก่ประโยชน์โดย ในระดับความ

สัมพันธ์ค่อนข้างสูง:

จากผลการศึกษายกมาเห็นได้ว่า ตัวแปรอิสระ คือคุณลักษณะผู้เ้า ตัวที่อิทธิพลมาก
 ที่สุดได้แก่ความร่วมมือ ทั้งนี้เ้าเนื่องจากการดำเนินการตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
 เมือง ดังกล่าวความสามัคคี เชื้ออาหารซึ่งกันและกัน ผู้นำที่บริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน
 ย่างต้องทำงานในรูปของคณะกรรมการทางานกันเป็นกลุ่ม ซึ่งมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
 ต่าง ๆ กันออกไป แต่ทั้งนี้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือกันในการบริหารจัดการ มีกรณีในกระบวนการ
 ทางงาน ประกอบกับโครงการกองทุนหมู่บ้านจะต้องอาศัยความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ดังนั้นความ
 ร่วมมือสูงย่อมมีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสูง ตัวแปรที่อิทธิพลรองลงมาคือ
 จิตสำนึก เนื่องจาก ผู้เ้าต้องกำหนดอนาคตของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้าน การปรับ
 เปลี่ยน การให้ประโยชน์จากจากบุคลากรให้เกิดคุณค่าสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะการดำเนิน

งานในกองทุนหมู่บ้าน จะต้องคาดเดาได้อะไรของสมาชิกหรือของชุมชน ในภายภาคหน้าจะมีแนวทางไปในทิศทางใด สมาชิกสามารถที่จะนำเงินที่ได้ไปดำเนินการตามโครงการที่ตนเองเสนอมาได้จริงหรือไม่ หรือสามารถรู้ได้ว่าชุมชนจะมีแนวทางในการประกอบอาชีพอะไร หรือจะมีทิศทางในการทำมาหากินอย่างไร ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้นำจะต้องกำหนดเป้าหมายทิศทางความเป็นไปของชุมชนไว้ที่สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ตัวแปรที่มีอิทธิพลลดลงมาจากวิธีสัจพจน์ก็คือความเปลี่ยนแปลงทั้งนี้เพราะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เป็นงานในชุมชนซึ่งจะเกิดความสำเร็จขึ้นต้องได้รับความทุ่มเทจากผู้นำโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว ความไม่เห็นแก่ตัว หรือขจัดเสียซึ่งความสุขหรือความสะดวกสบายของตน โดยที่คนอื่นกลับเสียผลประโยชน์นี้ คนที่ไม่เห็นแก่ตัวนั้นย่อมเป็นที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา ตัวแปรต่อมาที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็ง ความเข้าใจความดีและความเห็นอกเห็นใจ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้นำต้องทำใจว่าความเข้าใจความรู้สึกนึกคิด (ทัศนคติ ความสนใจ และอารมณ์) ของสมาชิกกลุ่ม โดยศึกษาและสังเกตในรายละเอียดว่าสมาชิกกลุ่มเป็นใคร มีความต้องการอย่างไร เพื่อหาวิธีการสื่อสารที่ดี และสร้างอิทธิพลเหนือบุคคลเหล่านั้นได้ ทั้งจะดำเนินการช่วยป้องกันปัญหาความขัดแย้งและความล้มเหลวของโครงการทำงาน ตัวแปรต่อมา ความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการจึงต้องมีความรับผิดชอบสูง เพราะเป็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับ เงินเกี่ยวกับคน โอกาสที่จะเกิดความเสียหายย่อมมีได้เสมอ คณะกรรมการหมู่บ้านจะต้องเก็บพิจารณาหาอนุมัติเงินกู้ ติดตามตรวจสอบว่าสมาชิกผู้ไปตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ การชำระคืนเงินกู้ให้สมาชิกผู้กู้และต้องประเมินผลการปฏิบัติงานสามารถตรวจสอบถึงความโปร่งใสได้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม รองสุดท้ายได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง เนื่องจากผู้นำที่ดีแม้จะอยู่ใต้ภาวะแรงกดดันหรือภาวะวิกฤต ผู้นำจะต้องมีความเชื่อมั่นตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งสังเกตได้จากคำพูดที่จริงจัง การรักษาอำภักดิ์ที่ดี และแสดงท่าทางที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งซึ่งแสดงถึงความเชื่อมั่นในตนเองด้วย ซึ่งจะผลต่อการบริหารจัดการ ตัวแปรลำดับสุดท้ายคือ ความเป็นภาวะที่ปรึกษาโดยผู้นำที่มีความเป็นประชาธิปไตย ในการปฏิบัติงาน มักจะเป็นทำนองที่ว่า สิ่งต่าง ๆ เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับทุกคน ดังนั้น การแก้ปัญหาต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องที่จะให้โอกาสทุกฝ่ายเข้าร่วมพิจารณา ออกความคิดเห็นและจะมีโอกาสตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ยังผลต่อความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การศึกษารายการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นคุณลักษณะของผู้นำและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามโครงการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะของผู้นำในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเรื่องความเชื่อมั่นในตัวตนเอง มีคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับคุณลักษณะอื่น ควรส่งเสริม ปรับปรุงให้แก่ผู้นำ เนื่องจากเป็นคุณลักษณะที่สำคัญ คุณลักษณะหนึ่งของผู้นำในการดำเนินการงานในชุมชน

2. ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้าน ด้านเศรษฐกิจ ในเรื่องการสะสมภูมิปัญญาจากประสบการณ์ มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับสูงสุด ควรส่งเสริมให้มีการใช้ภูมิปัญญาในการดำเนินงานกิจกรรมชุมชน และส่งเสริมให้มีการใช้ภูมิปัญญาจากประสบการณ์ โดยเฉพาะชาติพันธุ์ไทยโคราช และเขมร

3. ศาครรัฐหรือองค์กรเอกชนควรมีมาตรการส่งเสริมการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากมีการสนับสนุน เนื่องจากขาดความสม่ำเสมอในการแลกเปลี่ยนความรู้ กิจกรรมต้องสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของสมาชิก โดยเฉพาะของจังหวัดบุรีรัมย์

4. การเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควร เน้นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการบริหารจัดการ หรือผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการด้านการเงิน

5. ควรมีการตรวจสอบภายหลังการพิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิก เนื่องจากผลจากการดำเนินการดำเนินการประกอบอาชีพ สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นเมื่อหลังดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลางทุกชาติพันธุ์

6. ควรดำเนินในด้านความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้สมาชิกและองค์กรอื่น ๆ ให้มากขึ้นโดยเฉพาะการจัดให้มีป้ายข้อมูลข่าวสารที่คณะกรรมการ ของชาติพันธุ์ไทยโคราช และลาว การจัดทำเอกสารเผยแพร่ของชาติพันธุ์ไทยโคราช

7. การตอบสนองต่อระดับปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะความสามารถในการเรียนรู้ให้เท่าทันสถานการณ์ของสมาชิกอยู่ในระดับปานกลางทุกชาติพันธุ์ ดังนั้นผู้นำกองทุนหมู่บ้านควรมีการประชาสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

- ศึกษาพฤติกรรมของผู้นำกองทุนหมู่บ้าน กับการดำเนินงานในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในหมู่บ้านที่ความเข้มแข็ง และไม่เข้มแข็ง
- ศึกษาบทบาทของผู้นำกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินงานตามโครงการกองทุนหมู่บ้านตามทัศนะของสมาชิก
- ศึกษาบทบาทของผู้นำกองทุนระหว่างเพศชายและเพศหญิงต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการกองทุนหมู่บ้าน
- ศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินการโครงการกองทุนหมู่บ้าน
- ศึกษาทัศนคติของผู้นำกองทุนหมู่บ้านของแต่ละชาติพันธุ์ในด้านความเป็นประชาธิปไตย ความเสียสละความดีริเริ่มสร้างสรรค์ ความเห็นอกเห็นใจ ความสามารถในการปรับ ความร่วมมือ และความเชื่อมั่น